

دانشکده هنر و معماری

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته: کارگردانی

مقایسه‌ی تراژدی شکسپیری با تراژدی یونان باستان
(مطالعه‌ی موردی نمایشنامه‌های هملت و ادیپ شهریار)

عنوان عملی: ادیپ , سوفوکل

عیسی نوری وایقان

استاد راهنما (نظری):

دکتر محمد رضا خاکی

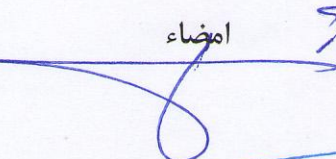

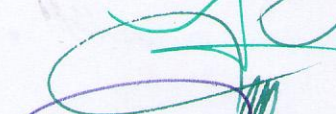

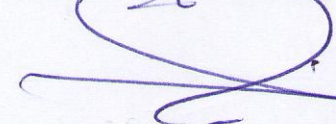
استاد راهنما (عملی):

دکتر فرهاد مهندس پور

شهریور ۱۳۹۲

تائیدیه اعضای هیات داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیئت داوران نسخه نهایی پایان نامه آقای عیسی نوری وایقان رشته: کارگردانی تحت عنوان: مقایسه تراژدی شکسپیری با تراژدی یونان باستان (مطالعه موردی: نمایشنامه های هملت و ادیپ شهریار) - پروژه عملی: «ادیپ، سوفوکل» را از نظر فرم و محتوی بررسی نموده و پذیرش آنرا برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد تائید می کنند.

امضاء	رتبه علمی	نام و نام خانوادگی	اعضای هیات داوران
	دانشیار	آقای دکتر محمد رضا خاکی	۱- استاد راهنما (نظری)
	استادیار	آقای دکتر فرهاد مهندس پور	۲- استاد راهنما (عملی)
	استادیار	آقای دکتر حمید صنیعی پور	۳- استاد ناظر
	استادیار	آقای دکتر امیرحسین ندایی	۴- استاد ناظر
	استادیار	آقای دکتر مسعود دلخواه	۵- استاد ناظر
	استادیار	آقای دکتر مسعود دلخواه	۶- نماینده تحصیلات تکمیلی

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجوین، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین‌نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

«اینجانب..... دانشجوی رشته..... و رودی سال تحصیلی.....»
مقطع..... دانشکده..... متعهد می شوم کلیه نکات مندرج در آئین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته‌های علمی مستخرج از پایان‌نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین‌نامه فوق‌الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می‌دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد/ رساله دکتری نگارنده در رشته
است که در سال ۱۳۹۲ در دانشکده هنر و معماری

دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی سرکار خانم/جناب آقای دکتر محمد رضا خاکی، مشاوره
سرکار خانم/جناب آقای دکتر و مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر

از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب عی نوری و نیل دانشجوی رشته کارگردانی مقطع کارشناسی ارشد

تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی: عی نوری و نیل

تاریخ و امضا: ۲۵/۹/۹۲

تقدیم به پدر و مادرم

که بیش از آنچه باید زحمت کشیده اند

با تقدیر و سپاس از

دکتر محمد رضا خاکی و دکتر فرهاد مهندس پور به خاطر راهنمایی‌های دلسوزانه‌شان.

چکیده

تئاتر به عنوان یک گونه ی نمایشی در ژانرهای گوناگونی از قبیل : تراژدی، کمدی، ملودرام و فارس دسته‌بندی می‌شود که هر کدام شامل تفاوت‌هایی با دیگری می‌باشد. آنچه در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته، ژانر تراژدی و تفاوت‌های به وجود آمده در آن بر اثر گذر زمان است.

تراژدی در یونان باستان در قرن پنجم پیش از میلاد شکل گرفته‌است که به لحاظ ساختار و ساختمان نمایشنامه و شیوه اجرایی، دارای ویژگی های خاص خود می‌باشد. این ویژگیها شامل ساختار و محتوای نمایشنامه، شیوهی اجرا، مکان اجرا، بازیگران و... می‌شود. در مقابل تراژدی شکسپیری که در فاصله بیش از بیست قرن بعد شکل گرفته، دارای ساختاری متفاوت نسبت به تراژدی یونانی است. یکی از دلایل تاثیرگذار در شکل‌گیری این دو گونه از تراژدی، متفاوت بودن شرایط اجتماعی، سیاسی و فرهنگی در دو دوره مختلف (دوره تئاتر یونان باستان و دوره تئاتر الیزابتی) می باشد. از این رو این پژوهش چگونگی تاثیرگذاری این شرایط در ایجاد تفاوت و تشابه بین دو دوره از تراژدی با فاصله زمانی بسیار زیاد را مورد بررسی قرار می‌دهد. در این راستا، به مطالعه موردی دو نمایشنامه "آدیپ شهریار" اثر سوفوکل و "هملت" اثر ویلیام شکسپیر که به نوعی دربرگیرنده ویژگیهای تراژدی در دو دوره مذکور می‌باشند، پرداخته می شود تا از طریق مطالعه ی این آثار، به شناخت و درک بهتری نسبت به مفهوم تراژدی در این دو دوره خاص دست یابیم.

واژگان کلیدی: تراژدی، یونان باستان، شکسپیر، آدیپ شهریار، هملت

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
و	فهرست جداول
۱	مقدمه
۵	فصل اول: کلیات تحقیق
۶	۱-۱ تعریف مساله
۶	۲-۱ اهداف
۶	۳-۱ سوالات تحقیق
۷	۴-۱ فرضیه ها / پیش فرض ها
۷	۵-۱ مواد و روش انجام تحقیق
۸	۶-۱ جنبه جدید بودن و نوآوری
۹	فصل دوم: تراژدی چیست؟
۱۰	۱-۲ خاستگاه تراژدی
۱۱	۱-۱-۱ آواز بز
۱۲	۲-۱-۲ دیتی رامب
۱۳	۲-۲ ارسطو و فن شعر
۱۳	۱-۲-۲ تعریف تراژدی
۱۵	۲-۲-۲ انواع تقلید

۱۶	.....انواع شعر	۳-۲-۲
۱۶	.....منشاء انواع شعر	۴-۲-۲
۱۷	.....اندازه‌ی پیرنگ	۵-۲-۲
۱۸	.....وحدت پیرنگ	۶-۲-۲
۱۹	.....پیرنگ ساده و مرکب	۷-۲-۲
۲۰	.....مورخ و شاعر	۸-۲-۲
۲۱	.....تحول و بازشناسی	۹-۲-۲
۲۱	.....اجزاء تراژدی	۱۰-۲-۲
۲۲	.....اوصاف پیرنگ	۱۱-۲-۲
۲۳	.....کاتارسیس، ترس و شفقت	۱۲-۲-۲
۲۴	.....سیرت اشخاص داستان	۱۳-۲-۲
۲۵	.....فاجعه	۱۴-۲-۲
۲۵	.....هامارتیا	۱۵-۲-۲
۲۶	.....شاکله نمایش	۱۶-۲-۲
۲۶	.....تراژدی و امر تراژیک	۳-۲-۲
۳۰	.....فصل سوم: تراژدی در یونان باستان	
۳۱	.....تراژدی در یونان باستان	۱-۳
۳۳	.....دیونوسوس	۱-۱-۳
۳۷	.....دموکراسی و پولیس	۲-۱-۳
۴۳	.....تریلوژی، تترالوژی و ساتیر	۳-۱-۳

- ۴۴ ..... ۳-۱-۴ همسرایان
- ۴۶ ..... ۳-۱-۵ بازیگر و بازیگری
- ۴۷ ..... ۳-۱-۶ موسیقی و رقص
- ۴۷ ..... ۳-۱-۷ لباس و صورتک
- ۴۸ ..... ۳-۱-۸ معماری تئاتر
- ۵۱ ..... ۳-۲ تراژدی نویسان
- ۵۱ ..... ۳-۲-۱ اشیل (حدود ۵۲۵-۴۲۵ ق.م.)
- ۵۳ ..... ۳-۲-۱-۱ عدالت الهی، خدایان و سرنوشت
- ۵۷ ..... ۳-۲-۲ سوفوکل (حدود ۴۹۶-۴۰۶ ق.م.)
- ۶۱ ..... ۳-۲-۲-۱ تنهایی قهرمان
- ۶۱ ..... ۳-۲-۲-۲ خدایان
- ۶۳ ..... ۳-۲-۲-۳ همخوانی با زمانه
- ۶۴ ..... ۳-۲-۳ اورپید (حدود ۴۸۰-۴۰۶ پ.م.)
- ۶۵ ..... ۳-۲-۳ تئاتر و شهر
- ۶۷ ..... ۳-۲-۳ جنبه ی انسانی
- ۶۹ ..... ۳-۲-۳ خدایان
- ۷۰ ..... ۳-۳ هگل و تراژدی یونان باستان
- ۷۶ ..... فصل چهارم: گذری بر تاریخ
- ۷۷ ..... ۴-۱ روم تارنسانس
- ۷۸ ..... ۴-۱-۱ سه‌نکا

۷۹	.....قرون وسطی	۲-۱-۴
۸۳	.....رنسانس	۳-۱-۴
۸۷	.....تراژدی شکسپیری	فصل پنجم:
۸۸	.....(۱۶۰۳-۱۵۵۸) تئاتر الیزابتی	۱-۵
۹۰	.....ویلیام شکسپیر	۱-۱-۵
۹۶	.....آثار و شیوه نگارش	۲-۱-۵
۹۸	.....تراژدی شکسپیری	۳-۱-۵
۱۰۰	.....معماری تئاتر	۴-۱-۵
۱۰۷	.....گروه‌های بازیگری	۵-۱-۵
۱۰۹	.....لباس	۶-۱-۵
۱۱۰	.....موسیقی و رقص	۷-۱-۵
۱۱۱	.....دیدگاه شکسپیر	۲-۵
۱۱۴	.....اتللو	۱-۲-۵
۱۱۸	.....مکبث	۲-۲-۵
۱۲۲	.....شاه لیر	۳-۲-۵
۱۲۷	.....تراژدی شکسپیری	۳-۵
۱۳۰	.....مقایسه	فصل ششم:
۱۳۱	.....تراژدی یونان باستان و تراژدی شکسپیری	۱-۶
۱۳۶	.....مقایسه دو نمایشنامه ادیب شهریار و هملت	۲-۶
۱۴۰	.....نتیجه گیری	

۱۴۵ ..... فهرست منابع و مآخذ

۱۴۹ ..... شرح و تصاویر کار عملی

۱۵۴ ..... چکیده انگلیسی

فهرست جداول

صفحه

عنوان

جدول (۱-۶) مقایسه تراژدی یونان باستان و تراژدی شکسپیری..... ۱۳۱

جدول (۲-۶) مقایسه دو نمایشنامه اُدیپ شهریار و هملت..... ۱۳۶

مقدمه

از دیدگاه ارسطو تراژدی عبارت است از: « تقلیدی است از کار و کرداری شگرف و تمام دارای درازی و اندازه ی معین، آراسته به وسیله کلامی به انواع زینت ها، نیز هر یک به حسب اختلاف اجزا مختلف، و این تقلید به وسیله کردار اشخاص تمام می گردد، نه اینکه به واسطه ی نقل و روایت انجام پذیرد و شفقت و هراس را بر می انگیزد تا سبب تزکیه نفس انسان از این عواطف و انفعالات گردد» (زرین کوب، ۱۳۶۹: ۱۲۱).

ارسطو از جمله فیلسوفان نخستین می باشد که پس از مطالعه تراژدی های یونان باستان به تعریفی جامع در این زمینه دست یافت، اینکه تراژدی چیست؟ اجزا و عناصر در برگیرنده ی آن کدام است و دارای چه ویژگی هایی می باشد؟ همه در مجموعه ی فن شعر او جمع آوری شده تا به تعریفی درست از تراژدی و ویژگی های آن پرداخته شود.

در طی گذر زمان فلاسفه و اندیشمندان مختلف نظریات گوناگونی در ارتباط با تراژدی ارائه کرده اند،

گاه این نظریات نزدیک به هم و گاه بسیار متفاوت می باشند.

سر فیلیپ سیدنی^۱ از نویسندگان نامی انگلستان در رابطه با تراژدی می گوید: «تراژدی والا و برجسته آن است که زخم های عمیق را می گشاید و جراحات های پوشیده توسط نسوج را آشکار می سازد، شاهان را از ستم پیشگی بیمناک می کند، و ستم پیشگان طبع بیرحمانه ی خود را متجلی می سازند، می سازند با برانگیختن تحسین و شفقت، بی اعتباری این جهان را بر ما آشکار و نشان می دهند که سقف های زرین بر چه بنیاد های سستی بنا شده اند» (لیچ، ۱۳۸۸: ۹).

راسین^۲ در این زمینه می گوید: «ضرورتی ندارد که تراژدی سرشار از خون و مرگ باشد. کافی است کنش آن عظیم، شخصیت های آن قهرمان و احساسات از طریق آن بر انگیزته شود، و تاثیر کلی آن، اندوه شکوهمندی باشد که کل لذت تراژدی را تشکیل می دهد» (لیچ، ۱۳۸۸: ۱۲).

در آخر نیچه^۳ در ارتباط با تراژدی اینگونه بیان می کند که: «اسطوره تراژیک ما را متقاعد کرده است که حتی موارد زشت و ناهماهنگ صرفا بازی زیبایی شناختی ای است که اراده، در اوج شعف، با خود پیش می گیرد. برای درک مسقیم پدیده دشوار هنر دیونوسوسی، اکنون باید به اهمیت فوق العاده ی ناهماهنگی موسیقیایی بپردازیم. لذتی که اسطوره تراژیک به وجود می آورد همان لذتی است که ناهماهنگی در موسیقی خلق می کند. آن شعف دیونوسوسی نخستین، حتی در کنار رنج، سرچشمه مشترک موسیقی و اسطوره تراژیک موجود است» (لیچ، ۱۳۸۸: ۱۵).

افراد مختلف در این زمینه نظرات گوناگونی ارائه کرده اند. گذر زمان و حال و هوای هر زمانه ای باعث نوعی از درک در زمینه تراژدی می شود، همین امر باعث به وجود آمدن تعاریف مختلف در زمینه ی تراژدی شده است.

در قرن پنجم پیش از میلاد تراژدی یونان باستان دارای اصول و قواعد خاص خود بوده که با مطالعه ی تراژدی های آن دوره کمی با این اصول اعم از شیوه ی نگارش، شیوه ی اجرا و ... آشنا می-

---

1 -Sir Philip Sidney

2 -Racine

3 -Nietzsche

شویم. فن شعر ارسطو کتابی پایه در زمینه بازشناسی تراژدی های یونان باستان می باشد. ارسطو با مطالعه ی تراژدی های یونان، ویژگی هایی چه در شیوه ی نگارش، اجرا و مفاهیم در زمینه ی تراژدی پیش روی ما قرار داده است که با مطالعه آن می توان با حال و هوای اجرای تراژدی در یونان باستان آشنا شد.

پس از گذر بیش از بیست قرن از تراژدی های یونان باستان، در انگلستان دوران ملکه الیزابت^۱، شاهد گونه ای دیگر از تراژدی هستیم. ویلیام شکسپیر^۲ به عنوان یکی از بزرگترین نویسندگان این دوره که مهارت بسیاری در خلق تراژدی های فاخر داشته، دیگر با همان سبک و سیاق تراژدی های یونان باستان شروع به نگارش آثارش نمی کند.

تراژدی های شکسپیری چه از نظر محتوا و مفهوم و چه از نظر ساختمان و ساختار نمایشنامه، متفاوت از نمونه ی یونانی خود بوده و از طرفی با بازگشت به آرمان های عهد باستان در دوره ی رنسانس^۳ شاهد شباهت هایی نیز بین تراژدی این دو دوره می باشیم.

همین شباهت ها و تفاوت های بوجود آمده نگارنده را بر آن داشت تا به بررسی علل و عوامل تاثیر گذار در این زمینه پرداخته و تاثیر فرهنگ، مذهب و قدرت در یک جامعه بر شکل گیری نوعی از تراژدی را مورد بررسی قرار دهد، از اینرو سعی شده است مقایسه ساختاری بین دو دوره از تراژدی صورت گیرد. «این هنر با گذشت زمان تغییرات عظیمی کرده است مگر در یک اصل ثابت که آن را همواره به صورت هنری متعلق به زمان خود باقی نگهداشته است. این اصل همانا به اجرا درآوردن یا به نمایش گذاردن حوادث در بعد واحدی از مکان و زمان است که توسط عده ای تماشاگر اشغال شده باشد» (هولتن، ۱۳۸۷: ۲۱).

---

1 - Queen Elizabeth
2 - William Shakespeare
3 - Renaissance

در این رساله دو نمایشنامه "آدیپ شهریار"^۱ اثر سوفوکل^۲ و "هملت"^۳ اثر ویلیام شکسپیر به عنوان نمونه‌ی دو دوره‌ی تراژدی (یونان باستان و شکسپیری) مورد واکاوی قرار خواهد گرفت تا از این طریق به نکات اشتراک و افتراق این دو نمایشنامه دست یافته شود. موضوع "تقدیر" که جز لاینفک تراژدی یونان باستان می باشد و نمونه‌ی آن بطور مشهود در نمایشنامه‌ی آدیپ شهریار دیده می شود، دیگر جایی در تراژدی‌های شکسپیر ندارد. در نمایشنامه‌ی هملت دیگر شاهد مفاهیمی نظیر تقدیر و خدایان نمی باشیم و تفاوت‌های عمده‌ی دیگری که به تفصیل در این نگارش بررسی شده است. در این پژوهش در فصل‌های جداگانه به بررسی نظرات ارسطو و دیگر فلاسفه در زمینه تراژدی یونان باستان پرداخته خواهد شد و از طرفی ساختمان و ساختار تراژدی یونان و عوامل و عناصری که در این نوع از تراژدی حضور داشته به طور جداگانه شرح داده خواهد شد. در فصلی دیگر شرایط زمانه‌ی تراژدی‌های شکسپیری و ویژگی‌های این دوره از تراژدی بیان می شود و در آخر با جمع بندی شباهت‌ها و تفاوت‌های دو دوره از تراژدی به طور موردی دو نمایشنامه آدیپ شهریار و هملت مورد واکاوی قرار می گیرند.

این پژوهش به صورت توصیفی-تحلیلی صورت می پذیرد. تلاش می شود با بهره گیری از منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی موارد تحقیقی جمع آوری شود.

---

1 - Oedipus Rex
2 - Sophocles
3 - Hamlet

فصل اول: کلیات تحقیق

۱ - ۱ تعریف مساله

تراژدی یونان باستان دارای ساختار و ساختمان تعریف شده ای است، شکل گیری این ساختار و ساختمان تحت تاثیر عوامل و شرایط محیطی، فرهنگی، مذهبی و شیوهی حکومت آن زمان بوده است. در این تحقیق چگونگی تاثیر قدرت، فرهنگ و مذهب بر شکل گیری تراژدی یونان باستان مورد توجه قرار می گیرد و از طرفی مقایسه ای بین تراژدی شکسپیری و تراژدی یونان باستان صورت می گیرد تا به این نکته اشاره شود که قدرت، فرهنگ و مذهب در زمانه ای دیگر، چگونه ساختار و ساختمان تراژدی را تغییر می دهند.

۱ - ۲ اهداف

-دستیابی به چگونگی تاثیر شرایط زمانه (باورهای مذهبی، قدرت، فرهنگ) بر تولید تراژدی یونان باستان.

-تحقیق درباره ی نقش باور های مذهبی، سیاسی و فرهنگی در شکل گیری تراژدی شکسپیری.

۱-۳ سوالات تحقیق

۱- آیا اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی بر شکل گیری تراژدی یونان باستان تاثیر گذار بوده است؟